

ПРАВНИ ЗБОРНИК

орган Удружења правника СР Црне Горе, бр. 2—3, Титоград

Правни зборник је један од наших часописа са дужим вијеком излажења. Покренут је 1933. године у Подгорици, као орган мјесног Удружења правника. Часопис је излазио до 1941. године, када се због рата гаси. Радови објављени у овом часопису значајни су за изучавање правног живота, правне историје и уопште историје у међуратном периоду у Црној Гори.

Тек 1960. године часопис се поново јавља — под истим именом, али као орган Удружења правника Црне Горе.

У протеклих петнаест година ове нове серије часопис је окупљао правнике, правне историчаре и историчаре и тиме дао значајан допринос овој грани науке не само у Црној Гори него и ван ње. Излази у тромјесечним свескама. Има издавачки савјет и редакцију.

Последњи двоброј, 2—3 за 1975. годину, има три рубрике: Чланци, Правна пракса и Преглед часописа.

У рубрици Чланци објављено је неколико интересантних и проблемски разноврсних чланака. Прилог мр Слободана Ђуретића носи наслов: Особине и врсте уговора о улагању. Аутор разматра уговоре о улагању са правног становишта. Ријеч је о правним посло-

вима између привредних организација Југославије са страним правним и физичким лицима. Садржина и примјена чл. 389. Устава СФРЈ и одговарајућих чланова устава социјалистичких република и аутономних покрајина

наслов је рада Ђлажа Боровићића. Као врсни правник он је дао анализу овог члана као заокружену цјелину. Душан Мандић пише о дохотку и његовој распојели. Веома је интересно питање обрадио др Момир Драгачевић у чланку: О дуговима од неоправданог користовања туђим општег имовинског законика са освртом на правно неосновано обогаћење у упоредном праву. Др Мило Марковић дао је пригодни прилог поводом стогодишњице смрти Светозара Марковића, под насловом: Светозар Марковић пионир марксистичке мисли на Балкану. О неким питањима развоја правосуђа у Црној Гори прије 1918. године пише Бошко Вујосевић.

У рубрици Правна пракса објављено је неколико одлука и образложења редовних и привредних судова.

У последњој рубрици дат је садржај појединих бројева правних часописа.

J. P. Бојовић

СТАРИНЕ ЦРНЕ ГОРЕ

Завод за заштиту споменика културе Црне Горе — Цетиње

Старине Црне Горе су годишњак Завода за заштиту споменика културе СР Црне Горе, чије је сједиште на Цетињу. До сада су изашла свега три броја (за 1963, 1964, двоброј за 1965. и 1966. год.).

Иако је у првом тому ове публикације изостала уобичајена ријеч редакције, у којој се, између осталог, најављује физиономија часописа, из самог назива публикације се да закључити да се ради о публикацији која се бави научном обрадом и презентирањем јавности података о култур-

но-историјским споменицима којих на подручју Црне Горе има много, може се без претјеривања рећи — из свих епоха људске цивилизације.

Увидом у досадашње бројеве може се стећи утисак да су „Старине Црне Горе“ за вријеме свог релативно кратког излажења значајно допринијеле ближе упознавању јавности са споменичким благом Црне Горе.

У све три свеске објављено је укупно 48 чланака и расправа. Поред тога, објављени су и извје-

штаји о раду Завода за период 1961—66. година (у свакој свесци за по двије године), у којима је дат преглед рада Завода на заштити споменичког фонда овог подручја и сарадње са одговарајућим и другим научним установама у земљи и ван ње.

Садржај публикација је дат на српскохрватском и француском језику, а уз текстове су дата и резимеа.

Публикација овакве врсте се, нормално, не може замислити без илустрација. Међутим, ваља истаћи да су „Старине Црне Горе“ богато илустроване и да им то даје посебну вриједност, чини их привлачним и за читаоца који није много верзиран у проблематику која се овдје третира.

Насловна страна представља фотокопију прве стране Цетињског октоиха, што Годишњаку даје посебно лијеп и привлачан изглед.

Први број Старина штампан је на 189 страна већег формата, а доноси 11 прилога и расправа.

Др Нико С. Мартиновић у раду Стари књижни фонд у Црној Гори дао је податке о књижном фонду Црне Горе, о најстаријим књигама и најстаријим библиотекама. Ту су основни подаци о неким мало познатим, а самим тим и мало коришћеним библиотекама (нарочито библиотекама по црквама и манастирима, као што су библиотеке манастира Савина и Бања у Боки Которској, библиотеке Пивског и Морачког манастира и друге). Др Војислав Ђурић, у потрази за дјелом сликара Андрије Раичевића, открива читаоцима овог мало познатог, али веома успјешног сликара икона. О квалитету стваралаштва овог изузетно значајног ствараоца најбоље говори 28 репродукција његових радова. Једна биљешка о Андрији Раичевићу од истог аутора објављена је и у другом броју ове публикације. Ристо Ј. Драгићевић је аутор прилога Неколико старих печата, од којих су неки врло стари, а самим тим и изузетно интересантни за научнике који се баве грбовима и печатима (печат Врањинског манастира, печат Црнојевића, печат Цетињског мана-

стира, печати манастира: Морача, Пива, Пипери, Режевићи, Дечани, Светог Ђорђа из Подгорице, затим печат Пећке патријаршије, непознати печат из Улциња и други). Исти аутор у рубрици Из културне историје пише о томе како су нестали неки стари културни споменици са Цетиња „о којима се у своје вријеме често писало“. То су Његошев бунар, „бистијерне“ Ивана Црнојевића, руско „Царзвон“; саркофаг из Дукље и други објекти. Остали прилози: др Војана Радојковић — Ризница Пивског манастира; арх. Ивана Здравковић — Резултати архитектонских испитивања на цркви св. апостола Петра у Бијелом Пољу; арх. Јован Нешковић — Конзерваторско-рестаураторски радови на цркви св. Петра у Бијелом Пољу; Сретен Петковић — Делатност зографа попа Страхине из Будимља; Војислав Јовановић — Нови касноантички мозаик у Петровцу на Мору; Ђуро Баслер — Проблем реконструкције првобитног изгледа античких храмова у Лукљи; Ристо Драгићевић — Прилози културној историји; арх. Мирко Ковачевић — Извјештај о конзерваторским радовима извођеним у Старом Бару у месецу септембру 1962. године.

У другом броју објављено је (на 141 страни) 14 прилога и то у рубрици Чланци и расправе 7, у рубрици Краћи прилози 5, а у рубрици Саопштења и извјештаји 2 прилога. То су сљедећи прилози: др Нико С. Мартиновић — Вуковим трагом кроз Црну Гору; др Павле Мијовић — Историјске агломерације у урбанизму Титограда; Ристо Ј. Драгићевић — Једно звон Цетињског манастира; Ђуро Баслер — Двије праисторијске градине у Петровићима; др Војана Радојковић — Руски надбедерник из Бечића; др Димо Вујовић — Подизање споменика владици Чанилу на Орловом крсту 1896. и Мирослав Лукетић — Црногорска ратна застава са Фондине у државном Ермитражу у Лењинграду.

Рубрика Краћи прилози доноси: др Војислав Ј. Ђурић — Још једна белешка о сликару Андрији Раичевићу, Мирослав Лукетић — Кула Бошковића у Паштровићи-

ма, Ристо Ј. Драгићевић — Цркве са два олтара и три представке вајара Јована Пешића; Игњатије Злоковић — Једна Његошева слика израђена у Кини.

Злоковићев прилог је интересантан, јер расвјетљава како је једна слика, која данас представља драгоцен експонат Његошевог музеја на Цетињу, настала у далеком Хон-Конгу, посредством наших помораца.

Др Павле Мијовић у свом раду Историјске агломерације у развоју Титогграда даје корисне сугестије за туристичку валоризацију старе титоградске тврђаве, коју је могуће претворити у музејски комплекс, и Старе вароши која би се могла заштити и у њој створити атрактиван пословни центар, у првом реду трговински.

Од укупно 24 прилога објављена у броју 3—4 шест их обрађује Катедралу светог Трипуна у Котору и њен споменички фонд. Ево тих прилога: др Цвито Фисковић — Стилска закашњења и покрајинске ознаке на Которској столној цркви; др Круно Пријатељ — Маргиналије уз неке умјетничке реликвијара Которске катедрале; др Јованка Максимовић — Скулптура у Котору, њени умјетнички извори и њен значај за нашу средњовјековну скулптуру (овдје је само дјелимично обрађена скулптура ове цркве); Ристо Ковијанић — О мајсторима сребрне пале Которске катедрале; др Јован Ковачевић — Котор и црква св. Трипуна у IX вијеку; др Славко Мијушковић — Натписи Катедрале св. Трипуна. Објављени прилози су, углавном, реферати одржани у августу 1966. године на научном скупу у Котору, посвећеном 800-годишњици Катедрале св. Трипуна у Котору. Већина радова се, по ријечима самих аутора, темељи на литерарним и епиграфским изворима, а донекле и археолошким ископавањима, иако се још до тада „није приступило систематском археолошком истраживању основног објекта, самог првобитног храма св. Трипуна“.

Поред поменутих (који су, узгред речено, могли бити сређени у једној посебној рубрици, под

насловом „800 година которске катедрале“ или неким сличним називом), објављени су и други прилози. Ђурђе Бошковић пише О пореклу композиције са представом лова на јелене у Липцима. Уз рад је дато више фотографија, као и скица композиције лова на јелене. Бошковић је покушао да упоређењем ове композиције са сличним композицијама нађеним у Трнову и Босанској крајини постави тезу да је композиција у Липцима припадала средњем вијеку, а не добу праисторије или Илирику, гдје су је неки стручњаци сврставали. Иза Бошковићевог слиједи прилози: Ристо Ј. Драгићевић — Црква у Српској и њен поп Бошко; др Бојана Радојковић — Неке одлике которског златарства (које је, како сам аутор расправе каже, „одиграло знатну улогу у развоју златарства јужнословенских земаља“); др Сретен Петковић — Црква Јекса код Црнојевића Ријеке; Ђуро Васлер — Црвена Стијена; арх. Јован Нешковић — Црква св. Ђорђа у Титограду; Аника Скворан — Фреске цркве св. Ђорђа под Горицом у Титограду; проф. Мирко Барјактаревић — Шта значи име Лагатор у селу Угње код Цетиња; Милош Милошевић — Најстарији подаци из музичке прошлости Котора; др Нико С. Мартиновић — Прилог дискусији регионалног плана Црногорског приморја; Петар Шеровић — Старине цркве св. Петра у Бијелој у Боки Которској; Надежда Пешић — Максимовић — Споменичке вредности групација кућа у Пржну и Рафалиновићима; Љубомир Каписода — Збирка оружја војводе Петра Вукотића; Мирослав Лукетић — Ђурђевац — средњовјековно утврђење Црнојевића, арх. Иван Здравковић — Теренски подаци са пута у Иванград и Бијело Поље са околином; Чедомир Марковић — Илирска хумка у Готовуши; арх. Иван Здравковић — Дрвена врата у нашој народној архитектури; Марија Марковић — Проблеми конзервације једног дела археолошког материјала пронађеног у гробовима источне некрополе на Дукљи.

У рубрици *In memoriam* И. Злоковић, објављује биографију Петра Шеровића, истакнутог научног ствараоца из Бијеле у Воки Которској.

Треба рећи да су „Старине Црне Горе“ за вријеме свог четворогодишњег излажења успјеле да за

сарадњу заинтересују један број истакнутих радника из области културе и науке, не само оних који се баве заштитом и научном обрадом споменика прошлости већ и научних радника других профила.

Новак Јовановић

ТОКОВИ, бр. 10—11, Иванград 1975

Часопис за научна, књижевна и друштвена питања „Токови“ поодавно привлачи пажњу наше јавности. Сваки, па и овај часопис мора се сучељавати са тешкоћама: почев од материјалних до купљања сарадника. Захваљујући прегалаштву уредништва и разумијевању свих који су овај часопис материјално помогли, „Токови“ су израсли у познати часопис.

Последњи двоброј овог часописа, органа Удружења научних, културних и јавних радника Полиња, који излази под покровитељством Фабрике сулфатне целулозе и папира у Иванграду, доноси више научних радова и неколико есеја, пјесама и приповједака, као и других, мањих, радова,

Из области науке у овом двоброју објављени су чланци и прилози већином из историјских наука. Мр Миомир Дашић објављује рад о ослободилачком покрету у Црној Гори у вријеме формирања и рада ЗАВНО Црне Горе и Боке. Др Зоран Лакић пише о тринаестојулском устанку 1941. у Црној Гори и његовом одјеку. Философ др Слободан Томовић објавио је рад о конструктивном моралном реализму старих Црногораца. Др Мирко Барјактаревевић пише о основама настајања етничких група код наших народа. Ослобођењем Верана од турске власти 1912. године предмет је рада Павла Милошевића. Др Новица Ракочевевић обрађује буне у пљеваљском санџаку и доњоколашинској кази 1905—1906. године. Резултате неких проучавања особе-

ности географског положаја и новијих чинилаца развитка Иванграда саопштава Момчило Лутовац. Др Душан Мартиновић објављује занимљив текст о културним институцијама Цетиња у прошлости и данашњем времену.

Занимљиве есеје о неким питањима из књижевног стваралаштва Михаила Лалића написали су др Радомир Ивановић, др Вукашин Станисављевић и Бранко Поповић, а Милосав Лалић пише о моралним вредностима нашег човјека.

Пјесмама су заступљени: Коста Радовић, Ратко Делетић, Олгица Жижих, Слободан М. Вучинић и Љубисав Кнежевић, Приповијетке и одломке из романа објавили су: Радослав Пајковић, Богдан Шеклер, Радомир Барјактаревевић и Радован Лекић.

Клуб младих писаца „Вукајло Кукаљ“ при гимназији „Панто Малишић“ гаји запажену књижевну активност. Редакција је овога пута објавила прегршт књижевног стваралаштва младих из овог клуба.

У рубрици „Друштвени живот“ др Давид Дашић пише о проблемима метода формирања цијена у југословенској социјалистичкој робној привреди, а Богић Кнежевић објављује рад о интегрисању дијалектике у наставне садржаје, који је читан на Симпозијуму Савеза филозофских друштава Југославије у Љубљани јуна 1973.

Поводом десетогодишњице рада Фабрике целулозе и папира у Иванграду часопис објављује реферат Драга Раичевића.

Др Јован Р. Бојовић припремио је за ову публикацију разговор који је 1967. године водио са познатим револуционаром и науч-